

Виходить у Львові щодня (крім неділь і грег. свят) о 5-й годині по полудні.

Реданція і
Адміністрація: уляца
Чарнецького ч. 12.

Письма приймають ся
лиш франковани.

Рукописи звертають ся
лиш на окреме жаданє
і за вложенєм оплати
почтової.

Рекламації незапеча-
тані відляні від оплати
почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата у Львові
в агенції днівників
пасажа Гавемана ч. 9 і
в ц. к. Старостах на
провінції:
на цілий рік К 4-80
на пів року „ 2-40
на чверть року „ 1-20
місячно . . . „ —40
Поодинокє число 2 е.
З поштовою пере-
силкою:
на цілий рік К 10-80
на пів року „ 5-40
на чверть року „ 2-70
місячно . . . „ —90
Поодинокє число 6 е.

Вісти політичні.

(Гостина бельгійського короля у Відні. — Проклята подорож Цісаря Франц Йосифа до Лондону. — Ситуація на Угорщині і мн. Люкач о своїй місії. — Чутка про убитє Сарафова.)

Бельгійський король Леопольд приїхав дня 17 с. м. до Відня, де на двірці повитав его Є. Вел. Цісар, архієпископ Отто, Людвик Віктор, Франц Сальватор і Райнер та князі Филип і Леопольд Кобургські. Подорож короля стоїть, як звісно, зі справою держави Конго, в котрій то справі хотів просити Цісаря на мирового судию. Але ледви чи при сій нагоді не порушено й яких справ родинних. Се однакже яко справа, котра очевидно єсть приватною обох володітелів і їх родин, могло ще труднійше дістатися до публичної відомости, як дві дипломатичні умови. Газети віденські длатого не згадують о сїм нічо, а лиш зі всею точностію описують як найменші дрібниці, спостережені підчас вигомошування тоаств на двірським галевім обіді та всі рухи короля бельгійського при тїм, і підносять особливо то, що король в своїм тоастві означив незмінну прихиль-

ність для Цісаря та назвав монарха звірцем всіх володітельських честнот і що виговорюючи ті слова, спустив руку з карточкою, в котрої відчитував той тоаств, та поклонив ся Цісареві низенько. Оба монархи посідали відтак і сердечно устиснули собі руки.

Вже від кількох неділь ходила чутка, що Є. Вел. Цісар має поїхати до Лондону в гостину до короля англійського. Тоду чутку потверджують тепер урядово в Англії. Лондонський лорд-мер (посадник) одержав урядове повідомленє, що Цісар Франц Йосиф приїде в весною до Англії. Коли англійський король був у Відні і виїжджаючи в відтам, сидів вже у вагоні, відозвав ся ще голосно до Цісаря: „До скоро звиданя!“ Отже нема сумніву, що сє подорож Цісаря уложено ще підчас гостини англійського короля у Відні. Цісар поїде до Відня в великою дружиною і побуде там три дні. При сій нагоді навідав ся Цісар також до свого полку англійських драгонів.

Як стоїть справа на Угорщині, годі докладно знати, бо того навіть і виднійші угорські політики не могли би сказати. Найбільше ще знає тісний кружок верховодячих людей з міністром фінансів Люкачем на чолі, котрий уважає себе за вірника корони. До одного з редакторів „Fremdenblatt-у“ сказав він онюгда: „Моєю задаткою єсть зводити ближше до себе

погляди, котрі розходять ся. Монарха поручив мені задержати і дальше переданий мені уряд посередника та продовжати дальше мої заходи окодо вирівнаня ще не усунених противностей. Треба буде усунути ще неюдні трудности. Я поки що остаюсь посередником. Справа утвореня кабінету зависить від успіху моєї діяльности в Будапешті“.

В суботу вечером відбувало ся засіданє комітету девятьох в Будапешті в присутности міністра Люкача. В льокалі, де відбувало ся засіданє, вїшло ся було багато послів з цікавости, що комітет урядить. О 8 год. вийшли члени комітету, але ніхто з них не сказав, як справа стоїть, лиш по їх лицьх можна було здогадати ся, що усунено принципіальні трудности та що можна буде приступити до формулованя умови. Вчєра мали формулувати умову а нині має вже Люкач поїхати з нею до Відня до Цісаря. Чи так стало ся, ще не знати. Опозиція поки-що заняла вижидачє становище, а на будучність робить своє становище зависимим від партійної програми ліберальной партії. Але вже тепер — каже N. W. Tagbatt — можна припускати, що обструкція не буде ставити опору против войскової програми ліберальной партії, котра містить в собі принципіальне право угорської мови у войску. Загальне вражєнє єсть таке, що овид прояснєє ся.

16)

ВОСНА І ГЕРЦЕГОВИНА

(Після Праймдльсбергер.-Мр., др. Вальтера Реннера, Делі і др. зладив К. Вербин).

(Дальше).

З Благая попри Степаноград іде дорога до Невесиня і Гацка на черногорській границі. Гостинець піднімає ся щораз прикрїйше в гору і знову видимо тут кусєнь роботи босанско-герцеговинської адміністрації будівельної, бо колись за часів турецьких була тут доріжка для вісних їздів, котрою по каміню можна було заїхати в сє гірєку глушу. Зладимо з воза та ідемо пішки, щоби серед страшенної спеки коням було лекше. За хвилинку піт тече з нас цюрком, але дорога піднімає ся завдєно щораз вище і зачинає повівати холодний вітер від Подвелєша, що лишає ся по лівій руді. Так ідемо пів години в гору, аж зачинають ся серпентини, підмуровані з одного боку, щоби не алетїли в пропасть. Тут поки що кінчить ся послїднє осєля, мурована хатинка з написєю „Цестар“ (дорожник), а відтак починає ся пречудна країна, котру справедливо називано постійним гнїздом ворохобнї. Майже кожда ворохобня против Турків зачинала ся від Невесиня; в 1875 р. зробив ся тут бунт, коли в варварєскою лютостію зачали стягати податки, і єсть історичним фактом, що сербєка і російєско-турецка війна почали ся

поправді від Невесиня, та що всі перевороты на балканьськїм півострові зачинали ся від сего кусника Герцеговини.

Країна, в котру вхидимо, то Крас, але веритий густими корчами. Місцями ростуть високі дуби та низькі ясені і багато диких груш. Множество альпейських цвїтів лагідної краски звєсєляє око, але куди лиш глянути, всюди пусто і тихо, не видко нігде людської осєлі, нігде худобини, котра би тут пасла ся. На просторій вижванї, по котрій нам треба ще кілька годин їхати, як би все вимерло. Холодний вітер віє по площі, на полуднево всєхіднім овиді видїють ся черногорєтї гори, понад котрими біліє ся веритий снїгом вершон Дормітора. Ми самі тепер на висотї 3500 стїп, але як гордо і завзято споглядають на нас з гори ті скалястї стїни! На конєць по трох годинах дороги показує ся перед нами з боку самотна кула, камінна башта з отворами до стрїляня, обведєна довкола муром. Таких кул в сїй сторонї краю більше і они колись служили бєгам та агам до оборони від розвїшаків і ворохобливих кметів. У всїх герцеговинських народних піснях єсьїває ся про „білу кулу“ сєго або того ага (пана); але не треба гадати, що то якийсь замок або хоч би лиш якийсь будинок з особливими вигодами. Одна комната на долинї, а одна або дві на горі, — от і ціле паньство. Будівлі тотї ставили гнєбитєлі народу лиш на то, щоби з них можна бєронити ся на житє і смерть.

Тоду дику пугастару перериває лиш касарня жандармерії; патруля переходить нам до рогу; у нас однакова мета аж до Йовановичє-

вого гана, однієнького місця на цілій дорозї до Невесиня, де єсть вода. Недалєко звідєси стоїть ще кілька хат. Але тут великий брак води. Цистерни і жєрєла майже повисихали, а при тїм видимо, що вєзуть велїані рури, котрі мають служити до нових водопроводів в Невесиню. В ганї стаємо на спочинок, попасамо конї і поїмо як можна. Та й самі сїдаємо покрїпити ся дарами божими, що їх привєзли собі з Мостара. Тут так добре сидїти, так спокійно, а ще перед нещоглыми роками було тут дуже небезпечно. Аж ось переїхала попри нас почта з подвійною войсковою ескортою, як то було опієсь і вдовж черногорєкїй границі.

Спочивши пів години, ідемо дальше. Дорога іде враз знову в гору, а відтак довгими закрутами спускає ся в долину. На передолїні Грабок (1109 м.) зміняє ся нараз цілий обрїз країни. Перед нами отвирєє ся широка рівнина освїтлена ярким сьвітлом сонця. На серединї видїють ся вже вдалєка форти і укрїпленя. Чи то має бути ославленє колись Невесинє? Буйні луки, на котрих пасуть ся стада, ідуть на перемїну з полями, котрі, що правда, вже скошені; ціла сторона робить так мирне вражєнє, як яке їмєцьке село вечером перед сьвятом. Лиш укрїпленя на горбі при входї до місцевости надають тому образи трохи воєнного вигляду. Головна уляца, котра в 1888 р. була ще досить заведбана, обставлена тепер многими новими будинками. На тїм місци, де колись стояла гостиниця Зильберштерна, що нагадувала галицьку сїльєцу коршму, станув тепер всєм європейськїй „Готель Біліц“ з хорощим помїщенєм реставраційним.

Із Солуня розійшла ся чутка, що найпершого проводира македонської ворохобні, Бориса Сарафова убив якийсь Кудоволох Вангем із села Смердеш. Вість та розійшла ся була в Солуні ще 14 с. м. і не притихла доси, але й нема ані її потвердження, ані заперечення. Той Вангем, кажуть, мав злість на Сарафова за те, що він спалив його рідне село, а відтак і злякомив ся на гроші, 500 турецьких фунтів, які визначено за голову Сарафова. Отже той Вангем домагав ся тепер виплати грошей і розповідав, де і як він забив Сарафова. То було на стежці в горах коло Фльоріни, де він стрілив до Сарафова і поцідив його просто в голову так, що куля аж розірвала голову, Той Вангем був разом з другими Кудоволохами і турецькими воєнками, коли то зробив. Товариші Сарафова надбгли і відогнали їх та забрали тіло убитого з собою в гори; але убийники удамо ся взяти від Сарафова деякі документи, котрі він тепер показував в Монастири і на основі їх домагав ся виплати визначеної суми. О скільки се правда, покаже ся невадвогю.

Новинки.

Львів дня 19 го жовтня 1903.

— 3 ц. н. краєвої ради шкільної. П. Міністер віроісповідань і просвіти іменував краєвого інспектора шкільного Болеслава Барановського директором іспитової комісії для учителів народних шкіл в Сокалі на час до кінця шкільного року 1903/4. — Далше іменував п. Міністер Евг. Бартошівну, заступницю учительки в женській учительській семінарії у Львові, учителькою школи вправ в тім заведеню. — Рада шкільна краєва іменувала Мар. Бараньського суплентом гімназії I. в Тернополі і перенесла суплента гімназії Франц Йосифа у Львові Адама Піша до V. гімназії у Львові. —

Побіч малої заваженої мошеї виставлено нову; друга, що виглядає як би здобута кріпость, стоїть трохи далше на боці від головної уллиці. Одна православна церков доповняє релігійні потреби Невесиня. Оборонний табор на другім кінці міста, при дорозі до Гацка, то найзамітніша часть міста. Високий мур з баштами на рогах і отворами до стріляння, окружає касарні, урядові будинки, почту, стайні, цистерни і кілька малих городців. Тут видно, що через якийсь час не можна було вірити в спокій в краю, хоч нині там зовсім спокійно і мирно.

На другий день вибрали ся ми в дальшу дорогу до Гацкополя, позаяк в Невесиню нема нічого такого, щоби там варто було довше задержати ся. Шість літ тому назад іхав я поштою тою самою дорогою; тоді сидів перед нами на кізлі військовий кондуктор з револьвером в руці, коло него один воєк з репетаровим карабіном, а на сидженю по заду ще другий інфантерист, що держав карабін готовий до стріляння. Тоді треба було такої остророжності вадовж чорногорської границі; нині іде ся тут мов на прогульку в яким великім місті. Знаменита воєнова дорога іде насамперед через рівне поле, де ще межі стернею цвигуть блавати. За пів години їзди минаючи численні гроби Богомілів, заїзджаємо безпосередно знову в гори. На ліво голій Крас, на котрім череди кіз та овець і біло та сіро повбираних коло них чабанів ледви можна розпізнати. Денедо росте якийсь змарнілий корчик.

Дорога іде вадовж ріки Заложська, що пливе по правім боці, а в котрій глибокім, скалистім руслі не було ані капельки води. По другім боці ріки, куди іде стара кінна дорога до Гацка, видніють ся верхки гір верити густими лісами листистих дерев. Та й при дорозі щезають невадвогю в долішній части голі скали, а на зелених спадах видно невеличкі купки, мов ліски, дубів, ясенів та в'язів і дубів груш.

Далше іменувала Павла Банаха, учителя школи виділової мужескої в Бучачи заступником учителя в мужескій семінарії учительській в Заліщиках, а в народних школах: о. Стеф. Джевицького римокат. катехитом в 5-кл. школі в Диневі і Володимира Лесняковського учителем 5-кл. мужескої школи в Количинцях. — Управителями 2-кл. шкіл іменувала рада шкільна: Ник. Новака в Калинкові, Ад. Лясковського в Озерянах, Том. Івницького в Рідвянах; учителями і учительками 2-кл. шкіл: Брон. Гофрикіану в Фирлітці, Володисл. Котовича в Болшеві, Казим. Станковича в Бичині; учителями і учительками 1-кл. шкіл: Мар. Тромпетер в Червоногороді, Фл. Масона в Білій, Віру Трусевичівну в Виткові долішнім, Ник. Колопенюка в Блищавці.

— Кандидати стану дяківського, котрі наміряють зложити іспит кваліфікаційний, мають явити ся в четвер дня 22 жовтня с. р. о 3-ій годіні по полудні в канцелярії парохіяльній при церкві архікатедральної св. Юра.

— Виділ стоваришена автономічних функціонерів в Галичині ухвалив на посліднім засіданю скликати загальні віча до Львова, в цілі обдуманя средств поліпшення буття автономічних функціонерів. В виконаню повисшої ухвали упрашає дотична комісія всіх функціонерів, щоби найдалше до дня 25 с. м. надіслали свої відповіді на отей питання: 1. Де і при яким уряді (інституції) процювете? 2. Як довго? 3. Чи посада Вапа е стала чи провізорична? 4. За якою винагородою? 5. Чи за працю поза урядовими годинами одержуєте окрему винагороду? 6. Чи і в якій висоті одержуєте безворотні заломги і ремунерації? 7. Рід занятя? 8. Чи, а евентуально коли зістанете іменованими сталим урядником? — Ті дані, потрібні до реферату о матеріяльнім положеню автономічних функціонерів, просимо надіслати під адресою стоваришена у Львові (площа Марийська ч. 7). Вей краєві дневники і часописи просить ся уклінно о повтореня сеї відозви.

— Репертуар руского театру в Бережанах: ві вторек дня 20-го с. м. „Катерина“, опера в 3 діях Аркаса; — в четвер дня 22 с. м. „Дзвін людий у церкву смілкає, а сам у неї не буває“, конкурсова комедія в 4 діях Яновської; — в суботу дня 24 с. м. „Ямарі“, оперетка в 3 діях Целара; — в неділю дня 25 с. м. „Невольник“, історичний образ ві співанами і танцями в 5 діях Кропивицького. — В науці „Міщани“, славновісна штука

Села цілими годинами нігде не видно, лиш від часу до часу покаже ся десь якась самотна хатина на гробі або де із дебри видізе нараз якийсь чоловік. Лиш цестарі у фезах з краєвим гербом здоравлиють покірню, коли попри них переїзджає віз, що по тій грудній дорозі котить ся так гладонько, мов би ми не були в Герцеговині, але десь в Ломбардії. Іноді ровходять ся дороги від гостинця, а на дороговказах видно німецьку напись: „До касарні“, а коли поведемо довкола очима, побачимо десь на якимсь верхку або на якийсь плоскій вижній масивній будинок з двома низькими баштами, по одній на даох противних кінцях, щоби кудами з них можна засягати фронт. Тих касарень, фортів і острогів єсть повнісенько вадовж цілої границі. Лиш межі самим Білеком а Требінем єсть їх сімнацять. Они мають тепер лиш слабу залогу, бо безпечність єсть вже давно залоручена. Нападів в Черногори в часі мира не треба боятися, але на случай можливої війни добре, що усталено такий ряд кріпостей. Вей тої остроги сполучені з собою і з більшими військовими стаціями телефонами.

Коло Фойніцької Чупрії, більшого містечка, положеного при гостинці над рікою Фойнічка, в котрій бодай була вода, зачав падати дощ, що вадля великої спеки і загального браку води було дуже принятно. Вже від Фойніці настає більша населена сторона, видніють ся малі села з церквами а невеличкі поля єсть добре управлені. Сеся сторона робить вражінє стирійської околиці, лиш чорногорські гори, котрих верхки піднимають ся в глибині один висше як другий, представляють величавий вид. Сама Фойніца складає ся з одної довгої уллиці з кількома крамями, а на другім кінці міста єсть знову касарня, в котрій єсть також і уряд почтовый. Почмайстер не міг нарозповідати ся, як тут нудно жити, коли нема ніякого руху, що буває часто в зимі, коли сніг

Горкого. Далший репертуар слідує. Початок о годіні 7½ вечером. Замовлени на білети і абонамент приймає торговля п. Юзичинського в Бережанах.

— Складки на погорільців міста Золочева від дня 18 до 30 вересня с. р. принесли 42.499 корон 29 сотиків.

— Дефравдація в цловім уряді в Скалі, о котрій ми як і другі часописи оногди донесли, за Slow-ом Polsk-им, показала ся видумкою. В уряді цловім в Скалі не було ніякої дефравдації.

— Напад на поїзд. Оногди в ночи напали розбійники на поїзд, що ішов з Двиньска до Шлешкова в Росії. Розбійників було десятюх. Они вдерли ся до товарового воза, звязали і поранили обох кондукторів, зрабували пакунки і утекли до ліса.

— Землетрясенє. З Баку на Кавказі доносять, що околиці Туршиць і Харасану навістило страшне землетрясенє, котре тревало 24 годин і заподіяло велике спустошенє. Знищених єсть 1200 домів, причім з під румовищ добули доси поверх 100 трупів, а понад 10.000 людий остало без даху. Серед населеня панує страшна нужда.

— Жителі печер. В доісторичних часах мешкали люди часом в печерах, але і в нинішних часах між культурними народами лущає ся дуже часто стрічати людий, що на спосіб своїх давних предків живють в печерах. Знаємо приміром, що на Буковині цагани, котрих волокитство остогидло, поселили ся по лісах в копаных ямах званих „бурдеями“ і займають ся випалюванем ковальського вугля. Недавно доносили часописи, що над Падом в Італії мешкають в печерах племена низько культурні, і займають ся ловлею риб і ловами в лісах та вом худоби. Аж ось французскі газети доносять, що в осередку Франції коло міста Тур єсть ціле село, котрого жителі мешкають в печерах. Здовж гостинця по обох сторонах єсть високі камінні берега, а в скалі вижковані мешканя в трех рядах, наче поверхх. Мешканя мають двері, вікна, балкони, при деяких єсть малі огородці, а до кожного мешканя ведуть сходки, ковани в скалі. Маляр Пейхото звиджував то село і зайшов до кількох печер. В одній печери застав стару женщину, що привитала его словами: „Бон жур мосіє.“ Печера

лежить на метер високо, а вовки цілими зграями видють коло хат. Літом зовсім принятно тут жити.

То була неділя і ми мали нагоду подивляти ціле населенє у святотчній одежи, а женщини особливо тиснули ся до нас, мабуть з цікавості, щоби побачити з близька мою женку, пішли за нами навіть до крмниці, де ми казали дати собі чорної кави, та ставили найдивніші питання. Одже тут вишивана богато золотом а під шапками на волосю і на намистах у жінок можна було побачити не одну стару дорогу монету. У жінок із старшого покоління впадали в очи широкі череси уживані особливо в Черногорі, виложені ахатовими плитками і з величезними срібними пряжками. Такий черес важить іноді кілька фунтів. Той ахат походить дивнам дивом у великій части з Оберштайн над Реном та з ольденбургської енкаляве, що лежить в насавскім князівстві.

Та й коло Фойніці знаходять ся богато гробів, а коло „Герцегового Вреда“, великого, ніколи не висихаючого жерела по лівім боці потока Фойніцька, коло моста на гостинці в Сливле стоїть так званий „герцеговскій престол“, що міг би нагадувати „герцеговскій престол в Каринті“, на котрім тамошний володїтель приймав поклони або судив справи. Той камінний столець в Сливлю єсть 90 цм. високий і широкий. Після місцевого оповіданя мав на тім стільці сидіти герцег Степан; він, видно, дуже старий і від частого уживаня аж вигладжений. Але здає ся, що его уживано лиш до того, щоби спочити на нім коло жерела, бо він досить низький. Подібні стільці знаходять ся впрочім досить часто в Герцеговині. Так був коло Косора в мостарскім Бішчеполу столець, витесаний з вапняка, званий „столиця герцега Степана“, на котрім герцог Степан Вучич засідав часто, коли судив справи. Сей столець єсть значно більший як вгаданий, попередю, та й на нім єсть напись старобусаньська: „Сі камін

На всякий десяток кос даю одну косу і камень безплатно, то єсть даром.

Довгота в сантиметрах	65	70	75	80	85	90	95	100
за одну штуку в каменем Кор.	2-10	2-20	2-30	2-40	2-50	2-60	2-65	2-70
на 5-кгр. по- исилку іде штук	16	15	14	13	13	13	12	12

Карпатські срібно-сталеві коси мають тонке як папірок, легке як перо полотно, котре тче як бритва найтвердшу (псаюку), то єсть гірську траву і збіже; що тільки непаде під неї, перетинає за одним замахом; на стопу тільки незначно зуживають ся і новольну роботу хлібороба на половину легшу роблять. Приятна, легка робота на полі справляє радість всякому хліборобови, тому всякий косить тільки карпатськими срібно-сталевими косами.

Серпи озубрені з англійської сталі дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не чути в руках. Поручаю Вам, милі Сестри, хто замовить 20 штук серпів, дістане 2 даром.

Ціна за одну штуку 30 кр., то є 60 сот.

На всяке замовлення треба прислати 2 корон задатку, без задатку не висилає нікому. На жадане ціники даром оплачено, просить запам'ятати нашу адресу. З поштенем:

Александр Копач,

Струтин вижний, п. п. Долина коло Стрия.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стоваришенє зареєстрованє в обмеженою порукою у Львові

ПОВИЧКИ уділяє своїм членам на $5\frac{1}{2}\%$ і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложенєм документів виказуючих достаточну гіпотечку.

СПЛАТУ повичок ровкладає догідно на рати до 10 літ. Сума повичок інтабульованих і за порукою 1,239,243 К.

ЧЛЕНОМ може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі“ від огню.

УДІЛ членський вносить 50 К, вписове 2 К. Число членів 2.391 в 2.501 уділами на 125.050 К.

ВКЛАДКИ щадничі приймає „ДНІСТЕР“ і опроцентує на 4% . Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 К.

ЧИСТИЙ ЗИСК ровділяє ся частию на дивіденду для членів, частию на публичні добродійні ціли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті ціли ровдано дотепер в товариства кредитового 10.840 К.

ІНФОРМАЦІЯ в справах повичок уділяє Дирекція і агенти.

Головна агенція дневників

СТ. СОКОЛОВСКОГО

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пренумерату і оголошеня до всіх дневників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може приймати оголошеня виключно лиш ся агенція.

СТЕЛЯ

найновіший інструмент сальоновий швейцарський, самограй, ноти металеві без гачиків в різних величинах. Продає Соболевский годинникар у Львові, площа Марийська (готель французский).